

Отже, помісі (кіанська×сіра українська) першого покоління успадкували від бугаїв кіанської м'ясної породи такі генетично зумовлені ознаки, як великі розміри, високу енергію росту та добрі м'ясні якості.

ДИНАМІКА ГОСПОДАРСЬКО-КОРИСНИХ ОЗНАК ЧОРНО-РЯБОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ УКРАЇНИ

В. М. БЕНЕХІС, І. Т. ХАРЧУК,
кандидати сільськогосподарських наук

Центральна дослідна станція по штучному осіменінню
сільськогосподарських тварин

При формуванні чорно-рябої породи на Україні використовувались бугаї, які належали до окремих екологічних груп. Це сприяло збагаченню спадковості за рядом господарсько-корисних ознак, зміні та поліпшенню екстер'єрно-конституціональних особливостей. Завдяки цьому на Україні історично склались три відріддя чорно-рябої породи: західних областей (львівська група), подільська група Хмельницької області та чорно-ряба худоба східних областей, яка зосереджена навколо великих промислових міст — Києва, Харкова та ін. За даними Х. І. Классена (1962), ці групи різняться між собою як за габітусом, так і за продуктивними якостями.

Поліпшення і розведення цих груп тепер здійснюють не ізольовано, а за єдиним планом. Про це свідчить динаміка використання бугаїв різних за походженням груп (табл. 1). Наведені дані одер-

1. Динаміка використання бугаїв чорно-рябої породи різних за походженням груп

Групи тварин	II т. ДПК (1945—1958 рр.)		X т. ДПК (1958—1963 рр.)		XIV т. ДПК (1963—1970 рр.)		На 1 січня 1974 р.	
	голо- ви	%	голо- ви	%	голо- ви	%	голо- ви	%
Естонські	255	43,6	242	52,1	62	10,7	96	7,4
Українські	162	27,7	23	4,9	24	4,2	51	3,9
Остфриські	98	16,7	13	2,8	7	1,2	16	1,2
Лінії РРФСР	61	10,4	10	2,2	—	—	9	0,7
Голландські	9	1,6	138	29,6	430	74,4	1078	82,8
Шведські	—	—	30	6,3	51	8,8	27	2,1
Голштино-фриські	—	—	9	2,0	4	0,7	8	0,6
Німецькі	—	—	—	—	—	—	17	1,3
Всього	585	100	465	100	578	100	1302	100

жані на основі аналізу походження плідників, які записані до II, X, XIV тт. ДПК чорно-рябої породи, та наявних на початок 1974 р.

На перших етапах роботи з чорно-рябою породою (II т. ДПК) широко використовували бугаїв естонського походження остфриського кореня і бугаїв, завезених з племінних господарств в основ-

ному Московської та Ленінградської областей. Значну питому вагу займали плідники місцевих ліній і споріднених груп, виведених на Україні. Деякі бугаї походили з Голландії.

Згодом (X т. ДПК) співвідношення між різними групами різко змінилося. Більшість бугаїв належали до естонської групи, значно збільшилась питома вага (29,6%) бугаїв голландського походження, у парувальній мережі появились плідники шведського кореня і голштино-фризи.

В останні 10 років у якісному поліпшенні худоби чорно-рябої породи стали переважати бугаї голландського походження (82,8%). Це пов'язано з прагненням підвищити жирномолочність місцевої худоби за допомогою значного поширення цієї породи, а також із застосуванням поглинального схрещування інших порід з плідниками чорно-рябої породи. Зменшилась кількість плідників остфриського та шведського походження. Викликає стурбованість незначна кількість бугаїв місцевих українських ліній і споріднених груп.

Хоча перераховані групи є географічно різними, проте вони належать до єдиного генетичного кореня — голландської чорно-рябої породи. Це підтверджується коефіцієнтом генеалогічної однорідності, вирахованим за методикою Ф. Ф. Ейснера (1969).

Так, коефіцієнт генеалогічної однорідності бугаїв, записаних до II т. ДПК (585 голів), дорівнює 56,7%, до X т. — 57, а для бугаїв, записаних до XIV т., — 62,7%. Оскільки на початок 1974 р. кількість голландських бугаїв значно збільшилась, то генеалогічна однорідність усіх плідників, яких використовують тепер на Україні, очевидно, ще більше зросла.

Отже, якщо врахувати походження бугаїв по чоловічих предках трьох рядів родоvodu, то незалежно від екологічної групи в останні роки генеалогічна однорідність бугаїв все підвищується.

Тому при аналізі і плануванні племінної роботи певної зони розведення чорно-рябої худоби, а також з метою прогнозу однорідності маточного поголів'я доцільно визначити коефіцієнт генеалогічної схожості бугаїв.

Збільшення питомої ваги бугаїв естонського та голландського походження дещо вплинуло на підвищення жирномолочності корів (табл. 2). Так, за останні 20 років вміст жиру в молоці збільшився майже на 0,2 процента.

2. Динаміка молочної продуктивності та жирномолочності корів чорно-рябої породи

Томи ДПК	Надій, кг			Жирність молока, %			Молочний жир, кг		
	I лактація	II лактація	III лактація і старше	I лактація	II лактація	III лактація і старше	I лактація	II лактація	III лактація і старше
II	3362	4198	4419	3,65	3,66	3,69	122,7	153,6	163,1
X	3436	4057	4691	3,82	3,79	3,81	130,3	163,3	176,3
XIV	3605	4293	4731	3,81	3,88	3,85	136,8	166,9	181,7

У результаті аналізу особливостей екстер'єру бугаїв і корів, записаних до різних томів ДПК, виявлено зміну у співвідношенні між окремими промірами, що характеризується індексами тілобудови (табл. 3).

Наведені дані свідчать, що збільшення питомої ваги бугаїв голландської групи (XIV т. ДПК) призвело до зменшення високоно-

3. Індекси тілобудови чистопородних бугаїв та корів, записаних до II, X і XIV тт. ДПК

Індекси	II т. ДПК		X т. ДПК		XIV т. ДПК	
	бугаї віком 5 років і старше	корови	бугаї віком 5 років і старше	корови	бугаї віком 5 років і старше	корови
Високоногості	79,4	—	79,3	87,1	75,2	85,4
Розтягнутості	124,3	120,1	125,0	121,0	125,6	120,7
Збитості	126,2	125,3	123,6	123,6	126,3	123,0
Глибокогрудості	55,8	—	55,7	—	57,1	—
Костистості	16,7	14,6	16,9	14,4	17,2	14,9

гості, деякого збільшення глибини грудей та індексу костистості за рахунок зменшення висоти тварин.

Таким чином, при використанні бугаїв різних екологічних груп істотного впливу на збільшення молочності корів не виявлено. Помітніший вплив відмічений на підвищення вмісту жиру в молоці та кількості молочного жиру, що необхідно враховувати при широкому використанні бугаїв голландської породи.

ВПЛИВ ІНБРИДИНГУ НА РІСТ ТЕЛИЦЬ І МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ

В. М. СІРОКУРОВ, І. Т. ХАРЧУК, кандидати сільськогосподарських наук

Центральна дослідна станція по штучному осіменінню сільськогосподарських тварин

Л. А. ОЛІЙНИК, аспірант

Українська сільськогосподарська академія

В племінних заводах при удосконаленні стада застосовують різні типи підбору. Споріднене спарювання тварин використовують при розведенні худоби за лініями.

При удосконаленні ліній і створенні нових застосовують інбредний підбір помірних, а інколи і тісних та віддалених ступенів.

Практикою відмічено, що інбридинги давали як позитивні, так і негативні результати щодо росту, розвитку і продуктивності.

Класики зоотехнічної науки П. М. Кулешов (1947), М. Ф. Іванов (1957) та інші в заводській роботі інбридингу як методу, за допомогою якого можна прискорити закріплення бажаних якостей